2014-21-RE

CAUSA 2014-21-RE
(Torm Babot c/ Jové Palou)

Sentència del Tribunal Constitucional del 16-2-2015 relativa al recurs d'empara 2014-21-RE

Número de registre 310-2014. Recurs d'empara

Sentència del 16 de febrer del 2015

BOPA núm. 17, del 4 de març del 2015

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 18 de juny del 2014, per la representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 27 de març del 2014 i contra l'aute del 27 de maig del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució i atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets fonamentals esmentats, que anul·li l'aute del 27 de maig del 2014 objecte de recurs pels diversos motius esgrimits en el cos de l'escrit per tal que es retrotreguin les actuacions al moment d'admissió a tràmit de l'incident de nul·litat d'actuacions;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41, 88 i 98 c);

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítol sisè;

Vist l'informe del Ministeri Fiscal del 17 de juliol del 2014;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 17 d'octubre del 2014, que va admetre a tràmit, sense efectes suspensius, el recurs d'empara 2014-21-RE;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 23 d'octubre del 2014, per la representació processal de la

Sra. Dolors Jové Palou;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 30 d'octubre del 2014, per la representació processal de la Sra. Emilia Torm Babot;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 4 de novembre del 2014, per la representació processal de la companyia d'assegurances ASSAP, SA;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 5 de novembre del 2014, per la representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot;

Vistes les conclusions formulades, dintre de termini, per les parts i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Pierre Subra de Bieusses;

Antecedents

Primer

La Sra. Dolors Jové Palou va presentar una demanda contra la Sra. Assumpta Babot Font i contra la companyia d'assegurances ASSAP, SA (FIATC) en què sol·licitava la declaració de la responsabilitat de la demandada i subsegüent reclamació de quantitat per unes lesions causades en un accident sobrevingut en un dels hotels de la seva propietat.

En el decurs de la tramitació de la causa, atesa la defunció de la demandada, la seva filla, Sra. Maria Assumpta Torm Babot, la va substituir processalment en qualitat d'hereva. Aquesta decisió està continguda en la providència del 12 d'abril del 2010.

Segon

Posteriorment, va comparèixer a judici la germana de la defenent actual, Sra. Emilia Torm Babot i va afirmar ser la legatària de l'hotel on havia succeït l'accident en qüestió.

El 28 d'abril del 2011, la Batllia va dictar una providència en què se l'emplaçava igualment com a substituta processal de la Sra. Assumpta Babot Font.

Tercer

La representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot va presentar en primer lloc, un recurs de reposició que no va ser acceptat i, posteriorment, un recurs d'apel·lació contra la sentència del Tribunal de Batlles pel que feia a la declaració de la Sra. Emilia Torm Babot com a successora

processal de la Sra. Assumpta Babot Font.

Quart

El 27 de març del 2014, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència en què estimava parcialment aquest recurs d'apel·lació i revocava parcialment la sentència de la primera instància en el sentit que la condemna solidària de les parts defenents es feia únicament contra la Sra. Maria Assumpta Torm Babot, en la seva qualitat de successora processal de la difunta Sra. Assumpta Babot Font i contra la companyia d'assegurances, però no contra la Sra. Emilia Torm Babot, tot i confirmar la resta de pronunciaments.

Efectivament, la Sala Civil va declarar, entre altres punts, que la posició de part processal de la Sra. Emilia Torm Babot no podia ser denegada, ja que va ser vàlidament emplaçada i va intervenir voluntàriament, però la seva compareixença es va fer en qualitat de legatària i de propietària actual de l'hotel i no en qualitat de succeïdora de la seva mare, perquè com ho ha jutjat aquesta Sala anteriorment "*la successió en el pol passiu de les relacions jurídiques, obligacionals i reals, del causant es produeix en la figura de l'hereu i no en la del legatari. Per consegüent, la Sra. Emilia Torm Babot no substitueix processalment a la seva mare, sinó que compareix en qualitat de co-demandada*". I afegia que "*atès que la Sra. Emilia Torm Babot no ha d'assumir els deutes hereditaris, la pretensió inicial d'indemnització formulada contra la seva mare no pot portar a la seva condemna*."

Cinquè

La representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot va formular aleshores un incident de nul·litat d'actuacions sobre aquest darrer motiu decisori que forma part indissociable de la decisió, considerant que el Tribunal Superior de Justícia s'havia pronunciat *extra petita* en relació amb una qüestió que no havia estat plantejada per cap part, concretament el fet que la Sra. Emilia Torm Babot no havia d'assumir "*els deutes hereditaris.*"

Sisè

El 27 de maig del 2014, la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia va dictar un aute mitjançant el qual desestimava aquest incident de nul·litat d'actuacions.

Setè

El 18 de juny del 2014, la representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot va interposar un recurs d'empara contra la sentència del 27 de març del 2014 i contra l'aute del 27 de maig del mateix any, dictats per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia per una presumpta vulneració del dret a la jurisdicció en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

De manera preliminar aquesta part al·lega dos motius de nul·litat de l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions. D'una banda, perquè no es va emplaçar aquesta part a presentar al·legacions

tal com ho estableix l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials, i com ho ha confirmat la jurisprudència constitucional (veg. sentència del 12 de maig del 2000, recaiguda en la causa 2000-2 i 4-RE). I, d'altra banda, per l'existència d'una incompatibilitat del magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova que va ser ponent d'aquesta causa en la fase de la primera instància i, en entre d'altres, va emplaçar la Sra. Emilia Torm Babot com a successora processal de la demandada original. Efectivament, tot i reconèixer que aquest jutge no va dictar la sentència, sí que aporta les decisions importants que va prendre i que són constitutives de decisions del fons que superen la simple ordenació material del plet.

La presència en les dues instàncies de la mateixa causa del mateix jutjador, exercint primer la competència funcional de batlle i després la de magistrat és contrària al dret a un jutge predeterminat i imparcial, establert a la Constitució. Per tant, la manca de competència en aquest cas s'entén tant als actes de procediment, com a formar Sala i jutjar. Totes les actuacions fetes en ús d'aquesta competència han de ser, per tant, declarades nul·les i reposar els autes al moment processal anterior a la intervenció d'aquest magistrat. Pel que fa a la predeterminació per la llei del jutge cita les disposicions legals, la interpretació conjunta de les quals no permet que un mateix jutge pugui tenir a la vegada o successivament la competència funcional de jutjar en primer i en segona instància. Aquest fet no s'ha pogut al·legar fins a la resolució de l'incident de nul·litat d'actuacions, ja que el magistrat en qüestió no va participar en la resolució de la sentència d'apel·lació. Tanmateix, la qüestió de la manca de competència d'un jutge és d'ordre públic i s'ha de respectar, fins i tot, a manca de defecte de denúncia per part del justiciable. Pel que fa a la imparcialitat, després de distingir entre imparcialitat subjectiva i objectiva, destaca que en aquesta causa no es posa en dubte el punt de vista subjectiu, però de manera objectiva s'ha de reputar imparcial aquell jutge que es pronuncia sobre una causa de la qual ja ha tingut coneixement anteriorment per la qual cosa està "*contaminat*".

Pel que fa al fons pròpiament dit de la causa, és a dir, sobre el fet que la Sala Civil es va pronunciar sobre la situació de la Sra. Emilia Torm Babot en relació amb els deutes hereditaris, manifesta que la partició hereditària es troba sub judice en el marc de diverses causes en el marc de les quals els tribunals s'hauran de pronunciar sobre els drets i els deures que corresponguin a les germanes Torm Babot. Si bé és cert que en l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, la Sala Civil matisa la seva declaració i declara que va resoldre en apel·lació "*sense pronunciar-se en general sobre la qüestió de qui ha d'assumir els deutes hereditaris ni sobre el conflicte que sembla existir al respecte entre les dues germanes, el qual no es objecte dels presents autes.*"

No obstant això, la Sala Civil no modifica la seva declaració i segons el parer d'aquesta part, de dues coses una: o bé es corregeix l'expressió en plural reconduint-la cap al singular, i no hi ha lloc a desestimar el recurs i a imposar les costes en aquella instància a aquesta part; o bé persisteix amb el plural. Per tant matisar la decisió en el sentit que aquesta part demana i simultàniament rebutjar l'incident de nul·litat d'actuacions és absolutament contradictori, irracional i irraonable.

Per consegüent, d'això se'n deriva, tal com ha esta jutjat diverses vegades pel Tribunal Constitucional, una vulneració del dret a la jurisdicció en el seu vessant d'obtenir una decisió fonamentada en Dret, quan la resolució impugnada és incongruent, incorre en errors materials, es pot titllar de lògicament o jurídicament irraonable o conté fonaments mancats de tota lògica, irraonables, arbitraris o absurds. A tall d'exemple cita la jurisprudència constitucional recaiguda en les causes 2012-13-RE, 2012-16-RE, 2012-27-RE, 2012-31-RE, 2013- 9 i 13-RE, 2013-14-RE i 2013-24-RE.

Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la

vulneració dels drets fonamentals esmentats, que anul·li l'aute del 27 de maig del 2014 objecte de recurs pels diversos motius esgrimits en el cos de l'escrit per tal que es retrotreguin les actuacions al moment d'admissió a tràmit de l'incident de nul·litat d'actuacions.

Vuitè

El 17 de juliol del 2014, el Ministeri Fiscal va presentar un informe en què sobre la pretesa nul·litat de l'aute del 27 de maig del 2014, destaca, en primer lloc, que no s'ha produït cap infracció al procediment establert a l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials. El tràmit d'al·legacions està adreçat a les parts personades al procés per tal que es puguin pronunciar en relació amb els greuges presentats per l'instador de l'incident de nul·litat d'actuacions. En segon lloc, pel que fa a la incompatibilitat del magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova, el Ministeri Fiscal destaca que aquest va intervenir únicament en la resolució de l'incident de nul·litat d'actuacions formant part del Tribunal col·legiat, i d'acord amb la jurisprudència establerta a la causa 2013-1-RE, no s'ha situat en indefensió a la part recurrent.

Segons el parer del Ministeri Fiscal, la sentència dictada en apel·lació no efectua una valoració de les circumstàncies de les dues germanes, ni decidia *ultra petita* en relació amb els deutes hereditaris que els poguessin afectar, ja sigui per la condició d'hereva o de legatària de cada una d'elles, sinó que únicament afirmava la condició processal de cadascuna en el marc del procediment examinat.

En qualsevol cas, el magistrat en qüestió no va participar en la composició del tribunal de primera instància ni en el d'apel·lació, per tant, la recurrent ha gaudit d'una doble instància jurisdiccional plenament ajustada a Dret, a més s'ha atorgat raó a les seves pretensions en grau d'apel·lació, per la qual cosa la formulació de l'incident de nul·litat d'actuacions contra l'eventual consideració genèrica en relació amb el dret successori no pot comportar la vulneració del seu dret fonamental a un tribunal predeterminat i imparcial.

El Ministeri Fiscal afegeix que la recurrent efectua una lectura esbiaixada del contingut de les resolucions impugnades, les quals estan plenament motivades i les seves consideracions no es poden titllar d'irraonables, arbitràries o il·lògiques.

Per acabar demana al Tribunal Constitucional que inadmeti a tràmit aquest recurs d'empara per la manca manifesta de contingut constitucional de les seves pretensions, d'acord amb l'article 37.2 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Novè

El 17 d'octubre del 2014, el Tribunal Constitucional va acordar admetre a tràmit aquest recurs d'empara, sense efectes suspensius, i va trametre la causa a les parts per tal que presentessin les al·legacions que estimessin pertinents.

Desè

Vist l'escrit d'al·legacions presentat, el 23 d'octubre del 2014, per la representació processal de la Sra. Dolors Jové Palou en què exposa que compareix en temps i forma d'acord amb el mandat que es deriva del procés d'empara, tanmateix, manifesta que no es veu afectada ni directament, ni

indirectament pels fets exposats atès el caràcter personalíssim dels drets fonamentals.

Per consegüent, aquesta part deixa al criteri del Tribunal Constitucional l'apreciació de la vulneració al·legada.

Onzè

El 30 d'octubre del 2014, la representació processal de la Sra. Emilia Torm Babot va presentar un escrit d'al·legacions en què manifesta que al llarg d'aquest procediment han estat respectats tots els drets continguts a l'article 10 de la Constitució.

En primer lloc pel que fa al procediment establert a l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials, és evident que aquest ha estat respectat. No correspon emplaçar a la part que insta l'incident per fer al·legacions sobre l'incident mateix que ella ha plantejat, sinó tal com s'ha fet, a la resta de les parts.

En segon lloc, pel que fa a la vulneració del dret a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei, al·lega que la intervenció del magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova en la resolució de l'incident de nul·litat d'actuacions no comporta que s'hagi produït cap vulneració del dret esmentat, ni que s'hagi situat a la recurrent en una situació d'indefensió, ja que aquest magistrat no va formar part de la composició de cap dels tribunals que va jutjar aquesta causa, ni en primera instància, ni en segona, per tant, les resolucions dictades són plenament ajustades a Dret.

En tercer lloc, pel que fa al dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret, aquesta part destaca que la sentència dictada pel Tribunal Superior de Justícia dóna lloc a les pretensions formulades en grau d'apel·lació per la recurrent i revoca parcialment la sentència de la primera instància en relació amb la condemna solidària de les dues germanes.

Aquesta sentència declara a la Sra. Maria Assumpta Torm Babot com a única successora processal de la seva difunta mare, quedant així definida la condició processal de les germanes en aquesta causa, sense que això tingui cap relació amb el testament atorgat per la mare, assumpte que no ha estat mai l'objecte d'aquest procediment.

Pel que fa a l'aute que resol l'incident de nul·litat d'actuacions, considera que no vulnera cap dret fonamental atès que les pretensions de la recurrent són merament processals.

Per acabar demana al Tribunal Constitucional que tingui el seu escrit per presentat i desestimi el recurs d'empara, tot confirmant les resolucions del Tribunal Superior de Justícia.

Dotzè

El 4 de novembre del 2014, la representació processal de la companyia d'assegurances ASSAP, SA va presentar un escrit d'al·legacions en què manifesta que aquesta part no té cap consideració a formular en relació amb el contingut de l'escrit de recurs d'empara.

Per tant, demana al Tribunal Constitucional que tingui per formulades les seves al·legacions i que dicti sentència en el sentit que consideri més ajustat a Dret, tot condemnant a la recurrent al pagament de la totalitat de les costes judicials ocasionades, inclosos els honoraris d'advocat i de

procuradora.

Tretzè

El 5 de novembre del 2014, la representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot va presentar un escrit d'al·legacions en què reitera les al·legacions i pretensions contingudes en el seu escrit de recurs d'empara.

Catorzè

El 18 de novembre del 2014, la representació processal de la Sra. Emília Torm Babot, el 19 de novembre del mateix any, la representació processal de l'entitat ASSAP, SA, el 21 de novembre del mateix any, el Ministeri Fiscal, el 24 de novembre següent, la representació processal de la Sra. Dolors Jové Palou i el 26 de novembre del mateix any, la representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot van presentar els seus escrits de conclusions en què reprodueixen les al·legacions i els arguments continguts en els seus escrits anteriors.

Fonaments jurídics

Primer

La recurrent considera que les resolucions del Tribunal Superior de Justícia (la sentència del 27 de març del 2014 i l'aute del 27 de maig del mateix any) haurien vulnerat el dret a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a obtenir una decisió fonamentada en Dret i a un procés degut substanciat per un tribunal imparcial predeterminat per la llei.

Del contingut essencial dels escrits presentats per aquesta part es desprèn que la part recurrent, per tal de fonamentar el seu recurs d'empara, desenvolupa tres al·legacions de naturalesa diferent:

- primer, que de les decisions impugnades se'n deriva "*una vulneració del procediment establert a l'article 18 bis de la Llei transitòria de procediments judicials*";

- segon, que l'aute del 27 de maig del 2014 hauria estat "*dictat per un tribunal qual formació comprèn un jutge incompetent per a jutjar aquesta causa*";

- i tercer, sobre el fons, que el Tribunal Superior de Justícia s'hauria pronunciat de manera errònia en relació amb el fet que la Sra. Emilia Torm Babot, germana de la recurrent, "*no havia d'assumir els deutes hereditaris.*"

Aquest Tribunal examinarà aquests tres punts en un ordre diferent d'aquell que adopta l'escrit d'empara de la recurrent i deixarà en darrer lloc l'anàlisi de la qüestió de la incompatibilitat d'un magistrat.

Segon

Segons el parer de la recurrent, una primer motiu d'anul·lació de l'aute del 27 de maig del 2014 derivaria de la inaplicació de les disposicions de l'article 18 bis 3 de la Llei transitòria de procediments judicials, ja que el Tribunal Superior de Justícia, una vegada formulat el seu incident de nul·litat d'actuacions, no li hauria donat audiència per tal de poder "*formular al·legacions en el termini de 10 dies naturals.*"

En el seu informe el Ministeri Fiscal objecta que quan aquest article disposa que un cop rebuda la sol·licitud, el jutge o el tribunal dóna audiència a les parts del procés, allò que preveu és que "*promogut l'incident per la persona quin dret fonamental ha estat eventualment vulnerat, i denunciats i argumentats els greuges en què es fonamenta la pretensió de vulneració, aquests són traslladats per l'òrgan judicial ordinari a la resta de parts en el procés a fi de que puguin al·legar i siguin sotmesos a contradicció.*"

Si, tot i que a priori no està mancada de lògica, aquesta interpretació no pot ser tinguda en compte, ja que no és aquella que el Tribunal Constitucional va establir. Efectivament, mitjançant una sentència del 12 de maig del 2000, recaiguda en la causa 2000-2 i 4-RE, precisament en relació amb aquesta disposició processal es va declarar que: "*les exigències processals d'aquest procediment han de ser interpretades de la manera més literal i garantista possible, i en concret, la frase "El jutge o tribunal, un cop rebuda la sol·licitud, dóna audiència a* ***les parts del procés****" només pot ser entesa com a audiència a* ***totes*** *les parts del procés*."

Amb tot, en aquesta causa concreta cal considerar que pel fet que la recurrent no va ser "*emplaçada al tràmit d'al·legacions*" s'han vulnerat, com ella pretén, els seus drets constitucionals a la defensa i a un procés degut?

En la causa precitada que va donar lloc a la sentència del 12 de maig del 2000, el recurrent havia formulat un incident de nul·litat d'actuacions, però tal com ho va destacar el Tribunal Constitucional, "*en el mateix escrit, el recurrent sol·licitava audiència per formular al·legacions*". Del punt concret de la manca de consideració d'aquesta demanda expressa d'audiència es va deduir que s'havia privat al recurrent de manera efectiva de poder formular al·legacions necessàries i que, per consegüent, s'havia vulnerat el seu dret a la jurisdicció.

La causa que ens ocupa és diferent. Ni en l'escrit d'incident de nul·litat d'actuacions, ni posteriorment en el termini establert a l'article 18 bis 3 esmentat, la recurrent va manifestar que desitjava presentar al·legacions noves susceptibles de precisar i de desenvolupar la seva argumentació inicial contra la sentència del 27 de març del 2014.

Es va limitar a esperar passivament l'extinció del termini de 10 dies naturals per després poder adduir un vici de procediment.

En aquestes condicions, pot la recurrent pretendre que s'han vulnerat els seus drets fonamentals?

D'acord amb la jurisprudència constant d'aquest Tribunal, "*la interpretació i l'aplicació de les normes processals són qüestions de legalitat ordinària que corresponen en exclusiva als òrgans de la jurisdicció ordinària*". Tanmateix en aquesta interpretació i aplicació de les normes, aquests òrgans han evidentment de conformar-se a la jurisprudència del jutge constitucional de la qual es desprèn,

pel que fa a la disposició de l'article 18 bis 3, que "*només pot ser entesa com a audiència a totes les parts del procés*" inclòs doncs, aquell que inicia l'incident de nul·litat esmentat.

Amb tot, s'ha de considerar que en aquesta causa el fet que la recurrent no hagi estat "*emplaçada al tràmit d'al·legacions*" ha vulnerat, tal com ho pretén, els seus drets constitucionals a la defensa i a un procés degut?

Si bé és cert que no se li ha aplicat literalment l'article 18 bis 3, cal també considerar que d'acord amb una altra jurisprudència constitucional igualment ben assentada "*qualsevol infracció de les regles processals que regulen el dret de defensa no provoca una vulneració del dret constitucional a no patir indefensió*" (veg. sentència del 21 de desembre del 2009, recaiguda en la causa 2009-19-RE).

Ara bé, tractant-se precisament d'aquest mateix cas de l'article 18 bis 3, el Tribunal Constitucional ha aplicat recentment aquesta jurisprudència.

En la sentència del 12 de maig del 2000 invocada per la recurrent, ja hem dit que en aquella causa el recurrent havia sol·licitat en va audiència per formular al·legacions. Lògicament, es podia deduir d'aquesta sol·licitud que volia aportar arguments nous al coneixement del jutge. Pel fet que no se li va permetre, es podia considerar que efectivament s'havien vulnerat els seus drets constitucionals.

Per contra, el comportament de la recurrent actual va ser diferent. Per tant, no és il·lògic deduir de la seva actitud que en realitat no tenia res a afegir de particular a les seves al·legacions contingudes en l'incident de nul·litat d'actuacions. Això es pot verificar de totes maneres si ens referim a aquest escrit. Els arguments desenvolupats són en tots els punts similars a aquells que planteja actualment davant el Tribunal Constitucional. Per consegüent, és evident que cap altra al·legació no li ha semblat des d'aleshores susceptible de ser presentada. Els seus arguments estaven exhaurits des de la presentació de l'incident de nul·litat d'actuacions. Per tant, no hauria pogut extreure cap benefici de l'audiència que d'acord amb l'article 18 bis 3 havia de tenir lloc. Per aquest motiu, no pot adduir de manera vàlida que els seus drets a la defensa, a la jurisdicció i a un procés degut, han estat vulnerats.

El seu cas és assimilable no a aquell que invoca (sentència del 12 de maig del 2000), sinó a un altre que va derivar en l'aute del 12 d'octubre del 2014, recaigut en la causa 2014-27-RE.

En aquesta darrera causa els recurrents també demanaven l'empara i invocaven igualment la sentència del 12 de maig del 2000 pel fet que s'havia vulnerat *"el seu dret a un procés degut, per tal com el Tribunal de Corts no li va donar audiència després de la presentació de l'incident de nul·litat d'actuacions*". El Tribunal Constitucional va tanmateix decidir declarar la inadmissió a tràmit d'aquesta causa per tal com va considerar en relació amb aquest punt de l'article 18 bis 3 que "*s'al·lega una manca d'audiència, però no es demostra que s'hagi produït cap indefensió.*"

Relativament a aquesta primera al·legació, aquest recurs d'empara manca de contingut constitucional.

Tercer

Davant la Sala Civil, la recurrent al·legava també que la sentència del 27 de març del 2014 no havia declarat de manera vàlida que "*la Sra. Emília Torm Babot no ha d'assumir els deutes hereditaris*".

Això perquè, d'una banda, "*s'extralimitava de les peticions no únicament d'aquesta part, sinó que cap de les parts havia aixecat la qüestió*", i d'altra banda, menystenia que a partir del moment en què "*la partició hereditària es troba sub iudice en el marc de la causa 0266-3/04 (i altres causes connexes), són els tribunals en el marc d'aquella causa (...) que han de pronunciar de la partició.*"

Altrament dit, el Tribunal Superior de Justícia s'hauria pronunciat *ultra petita* i, alhora, s'hauria pronunciat sobre una qüestió que, en qualsevol cas, no li corresponia.

Si s'analitza la literalitat de la sentència impugnada en relació amb aquests punts concrets, aquesta podria, a primera vista, semblar discutible. Ningú contradiu que la qüestió dels deutes hereditaris considerada en el seu conjunt no va ser plantejada per cap de les parts i que aquesta tasca corresponia als jutges que coneixien de la causa 0266-3/04, ara bé, la utilització del plural en referir-se als deutes hereditaris, és a dir, a la totalitat d'aquells deutes pot semblar efectivament que afecta la sentència esmentada del 27 de març del 2014 del doble vici d'*ultra petita* i d'incompetència.

Dit això, la utilització d'aquest plural per la sentència impugnada ha de ser analitzada a la llum de l'aute del 27 de maig del 2014 que desestima l'incident de nul·litat d'actuacions formulat contra aquesta sentència.

Mitjançant aquest aute la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia explícita la seva sentència anterior. Precisa que malgrat la utilització del plural per referir-se als deutes, en realitat només volia fer referència, atesa la qualitat de legatària i no d'hereva de la Sra. Emília Torm Babot, a "*la conseqüència d'aquesta realitat processal pel que fa la possibilitat de condemnar a la Sra. E. Torm Babot a pagar el deute de responsabilitat nascut amb l'esdevinença de l'accident d'aute.*"

Per tant, la sentència impugnada fa únicament referència al deute eventual que podia derivar de l'accident sofert per la Sra. Dolors Jové Palou, malgrat la utilització del mode plural destacat per la recurrent.

Altrament, pel que fa a l'al·legació segons la qual "*la partició hereditària es troba sub iudice, en el marc de la causa 0266-3/04 (i altres causes connexes)*" l'aute del 27 de maig del 2014 declara que l'argument "*val només en el marc del present afer per la resolució de la qüestió processal plantejada i no pot vincular els òrgans jurisdiccionals al moment de resoldre la qüestió específica de quina de les dues germanes ha d'assumir de manera general els deutes de llur difunta mare.*"

El sentit i l'abast de la sentència del 27 de març del 2014 estan aclarits. Aquesta sentència no tracta del conjunt dels deutes hereditaris i aquest conjunt no s'ha sostret a la competència dels jutges coneixedors de la causa 0266-3/04.

La recurrent insisteix en el seu punt de vista davant aquest Tribunal continuant d'al·legar, de manera idèntica, que no es pot vàlidament "*dir que el plural utilitzat per la sentència s'ha d'entendre com singula*r", ja que això seria "*absolutament contradictori, irracional i irraonable*."

En realitat, a partir del moment en què l'aute esmentat estableix clarament que la sentència impugnada no té l'abast que indica la recurrent, s'ha de considerar que aquesta al·legació fonamentada en la distinció entre plural i singular està mancada de la seva substància essencial. Per tant, no es pot retreure a la Sala Civil haver decidit desestimar-la. Si és clar que la utilització i el manteniment d'un plural inadequat en el redactat de la sentència d'apel·lació pugui ser criticable, no es pot considerar, per contra, des d'un punt de vista purament formal, que una malaptesa ortogràfica hagi derivat de manera efectiva en una vulneració dels drets fonamentals de la recurrent.

Sobre aquest punt, l'al·legació de la recurrent no pot prosperar.

Quart

La recurrent al·lega també que "*procedeix anul·lar l'aute de 27 de maig de 2014 per quan ha estat dictat per un tribunal qual formació comprèn un jutge incompetent per a jutjar aquesta causa, el M.I. Magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova.*"

Per fonamentar aquest punt precisa que "*la presència en les dues instàncies de la mateixa causa del mateix jutjador exercint la competència funcional de Batlle i després la competència funcional de Magistrat en la mateixa causa, és contrari al dret a un tribunal predeterminat i imparcial, tal i com queda recollit en la Constitució.*"

La qüestió que es planteja, és a dir la de la imparcialitat del jutge, és una qüestió fonamental.

El principi d'imparcialitat del jutge deriva de la idea natural i simple que no es pot concebre que un jutge pugui ser reconegut com podent ser legítimament parcial.

Si s'examina el dret comparat es constata que en els Estats de Dret Democràtic el principi està consagrat unànimement, s'aplica davant totes les jurisdiccions i, en general, té un rang de principi general del Dret.

Consagrat pels ordenaments jurídics nacionals i per les jurisdiccions nacionals, aquest principi també és objecte, com ho precisarem més endavant, de la jurisprudència europea.

El seu significat és doble. Abans de res, significa que el jutge no ha de prendre partit o tenir prejudicis a favor o en contra d'una de les parts. La imparcialitat de la jurisdicció es vulnera quan es desprèn que un jutge ha estat "*subjectivament mogut per sentiments de favor o de desfavor en relació amb una part.*"

Cinquè

En aquesta causa ningú imputa aquest greuge al magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova. Ningú pretén que pot haver estat mogut per sentiments de desfavor contra la recurrent o de favor envers la seva germana. A més, la recurrent admet ella mateixa que "*aquí no es posa en causa la subjectivitat del jutjador.*"

Tanmateix, una vegada aquest punt admès, la qüestió planteja per la recurrent no està resolta.

Acabem de recordar que el significat, en principi, és doble. D'una banda, la imparcialitat subjectiva que no s'ha al·legat en aquesta causa, però, d'altra banda també, la imparcialitat objectiva que implica la inexistència de raons d'ordre general de naturalesa a permetre que es pugui sospitar que el jutge hagi pres partit o hagi tingut prejudicis.

El Consell d'Estat francès va jutjar (v. p. ex., CE del 2 d'octubre de 1996, *Commune de Sartrouville*, Rec. p. 1101) que l'exigència d'imparcialitat és necessària, a partir del moment en què una circumstància és de naturalesa a fer néixer un dubte sobre aquesta imparcialitat. Efectivament, com

addueixen els Anglesos "*No basta que la Justícia sigui justa, cal que també ho sembli.*"

En aquesta causa pot semblar-ho de manera indiscutible?

D'acord amb l'informe del Ministeri Fiscal, en realitat, aquesta qüestió no s'hauria d'haver plantejat, ja que el magistrat del qual es tracta no havia participat en la presa de decisions que afecten a la recurrent, ni en primera instància, ni en segona instància. Efectivament, el Ministeri Fiscal considera "*que es deriva de l'examen de les dues resolucions (la sentència del 13 de juny del 2013 de la Secció Civil de la Batllia i la sentència del 26 de març del 2014 de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia) que el Magistrat Pere Pastor Vilanova no ha participat en la composició d'aitals tribunals, motius pels quins es considera que l'avui recurrent en empara ha gaudit d'una doble instància jurisdiccional plenament ajustada a Dret.*"

Certament, és indiscutible que aquest magistrat no va fer part ni de la Secció Civil de la Batllia que es va pronunciar en primera instància, ni de la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia que va resoldre l'apel·lació, però, ateses les particularitats d'aquesta causa, no es pot descartar la qüestió de la imparcialitat objectiva al·legada per la recurrent sense procedir al seu examen.

Pel que fa a la funció del magistrat en qüestió en el marc de la primera instància, la recurrent addueix:

D'una banda, que les decisions que va haver de resoldre mitjançant providències són relatives al punt particular de "*la successió processal de la Sra. Assumpta Babot Font en la persona de la Sra. Emilia Torm Babot, i les eventuals conseqüències que aquesta successió processal o no successió processal pot tenir respecte a l'obligació de la Sra. Emilia Torm Babot en els deutes hereditaris.*"

D'altra banda que, sempre mitjançant providències, aquest magistrat va decidir "*la pràctica d'una prova per millor proveir, el que significa que el jutge va entrar a l'examen del fons i que va decidir per tal de resoldre aquella causa que era necessària una altra prova."*

Segons el parer de la recurrent, aquestes decisions "*superen la simple ordenació material del plet i constitueixen veritables decisions al fons."*

Sigui quina sigui la pertinència real d'aquesta anàlisi, hem d'admetre que no és inconsistent, ni incoherent o irracional i que és de naturalesa a fer pensar, en tota bona fe, a la recurrent que el magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova no podia intervenir de manera vàlida en la fase de la segona instància.

Sisè

Sobre aquest punt de vista es podria objectar que aquest magistrat no va intervenir de cap manera en la decisió sobre l'apel·lació?

Aquest és el parer del Ministeri Fiscal, però les seves conclusions no deriven necessàriament en una adhesió del Tribunal.

Si la recurrent actual en empara va interposar apel·lació de la sentència de la Batllia del 13 de juny del 2013, és evidentment que no la satisfeia i la considerava jurídicament contestable. Si va presentar un incident de nul·litat d'actuacions contra la sentència del jutge d'apel·lació del 27 de març

del 2014, és igual d'evident que aquesta decisió tampoc la satisfeia (si més no de manera completa) i que també li semblava jurídicament contestable l'incident de nul·litat d'actuacions mitjançant el qual esperava obtenir per fi l'anul·lació d'aquesta sentència.

Aquest no va ser el cas, ja que l'aute del 27 de maig del 2014 va desestimar l'incident de nul·litat d'actuacions esmentat.

Aquest aute és la darrera decisió desfavorable per a la recurrent, ja que confirma la sentència que no responia a les seves expectatives i que, segons el seu parer, era susceptible d'anul·lació. A partir d'aquí, cal constatar que si bé, efectivament, no va participar en l'adopció de la sentència del 27 de març del 2014, pel fet de formar part de la Sala Civil en el moment de resoldre l'incident de nul·litat d'actuacions el magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova va ser el coautor d'un aute (motius i resolució) que va tenir com a conseqüència la validació d'aquesta sentència i, per tant, que va confirmar i fer perdurable la desestimació de les pretensions de la recurrent davant la jurisdicció d'apel·lació.

En aquestes condicions i atès el rol del magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova en la fase de la primera instància, no és exorbitant considerar que la recurrent pugui no estar totalment convençuda de la imparcialitat objectiva de les jurisdiccions ordinàries envers ella.

Setè

Com ja s'ha indicat, convé ara apreciar la causa que ens ocupa en relació amb el dret jurisprudencial establert en casos del mateix ordre. Dret jurisprudencial que deriva tant de les jurisdiccions nacionals com del Tribunal Europeu dels Drets Humans, però que, sota la reserva que alguna decisió hagi pogut escapar a la nostra recerca, no ha estat il·lustrada per sentències de la jurisdicció andorrana.

Si s'examinen algunes solucions de jurisprudència nacional estrangera, únicament com a elements comparatius, per exemple algunes resolucions del Consell d'estat francès, es pot observar que fan referència a casos que no són idèntics però sí més o menys similars a l'actual.

A partir d'aquí, sense que es tracti evidentment pel nostre Tribunal d'aplicar-les, aquestes solucions poden, no obstant això, ajudar a aclarir el seu raonament en el moment en què li correspon elaborar la seva doctrina pròpia.

Per exemple, es pot destacar que un magistrat no pot pronunciar-se vàlidament en apel·lació si va contribuir a jutjar la causa en primera instància i que amb motiu de l'evolució de la seva carrera, es troba membre de la jurisdicció d'apel·lació davant la qual s'ha impugnat aquella primera decisió (CE del 5 de març del 2003, Rec. p.112). En la causa que ara ens ocupa, el magistrat del qual es tracta no va certament contribuir ni a la sentència de la primera instància, ni a la d'apel·lació, però s'ha vist que la seva funció no va ser purament formal ni en primera instància ni en la fase tramitada davant el Tribunal Superior de Justícia, quan va esdevenir-ne membre precisament amb motiu de l'evolució de la seva carrera.

També s'observa, tot i que en aquest altre exemple no hi hagi interferències entre funcions successives (cosa que seria igualment el cas en aquesta causa, si ignorant el rol efectiu del magistrat en primera instància, ens limitéssim a la seva no participació en la sentència de la Batllia) que el principi d'imparcialitat impedeix que un membre del Tribunal de Comptes participi en el pronunciament de la sentència relativa a un compte el qual ell va efectuar-ne la verificació anteriorment (CE Ass. del 14 de desembre del 2001, Rec. p. 647).

Altrament, pel que fa a la institució francesa del comissari del Govern (actualment el "*rapporteur public*") davant les jurisdiccions administratives, el qual només expressa una opinió personal de jurisconsult sense poder formar part de la formació de jutjament (i sense poder assistir a les deliberacions de les jurisdiccions, salvat el Consell d'Estat), el principi d'imparcialitat també intervé. La jurisprudència considera efectivament que aquest principi impedeix que un magistrat que en primera instància ha ostentat aquesta funció de comissari del Govern, formi part de la segona instància (CE del 30 de novembre de 1994, Rec. p.1125).

D'aquests exemples se'n deriva que el principi d'imparcialitat pot implicar que un magistrat no jutgi en segona instància malgrat que tampoc ho va haver de fer en la primera.

Vuitè

Pel fet que es tracta del cas del comissari del Govern francès, el darrer dels tres exemples que acabem d'esmentar, ens du a examinar ara aquesta causa des del punt de vista de la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, les solucions del qual són susceptibles de ser tingudes en compte pels jutges andorrans.

Solucions que, lògicament, es fonamenten en l'article 6.1 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, ja que estableix el dret de tota persona a que sigui jutjada per un tribunal independent i imparcial (dret al qual també es refereix l'article 10.1 de la Constitució del Principat d'Andorra).

Així doncs, amb la causa ben coneguda Procola c/ Luxemburg en què es va concloure a la vulneració del principi d'imparcialitat, reconegut a l'article 6 del Conveni esmentat. Manifestant, en aquesta ocasió que raonava igualment en termes d'imparcialitat objectiva, va considerar que "*un simple dubte per poc justificat que estigui és suficient per alterar la imparcialitat del Tribunal*". Tanmateix, és precisament aquest posicionament que va condicionar les decisions del Tribunal europeu quan va haver de pronunciar-se en relació amb el comissari del Govern que acabem d'evocar en relació amb la jurisprudència nacional.

D'acord amb la tradició del contenciós administratiu francès, l'assistència del comissari del Govern en les deliberacions sempre havia estat considerada com a important i fins i tot necessària, ja que això li permetia estar associat a la formació i a l'evolució de la jurisprudència i que, a més a més, un segon avantatge, permetia als membres de la formació de jutjament obtenir totes les explicacions i les precisions útils relativament a les qüestions que el comissari havia desenvolupat en les seves conclusions.

Amb tot, aquesta tradició no va ser avalada pel Tribunal Europeu dels Drets Humans.

Mitjançant la decisió del 7 de juny del 2001 (causa Kress c/ França) que no amaga que són les aparences les que la duen al seu pronunciament, es va considerar que la participació del comissari del Govern en la deliberació no és compatible amb les exigències de l'article 6 del Conveni, és a dir, el dret a un procés equitable.

El Tribunal Europeu dels Drets Humans reconeix certament, sense cap reserva, la independència i la imparcialitat del comissari del Govern, però destaca seguidament que, pel fet d'haver-se posicionat, podia ser considerat per les parts com a defensor d'una d'elles.

Els primers comentadors de la decisió es van plantejar la qüestió de saber si la condemna d'aquest Tribunal podia entendre's com a limitada únicament a la seva participació en les deliberacions o de manera general a la seva presència mateixa.

Aquesta decisió podia ser equívoca, però posteriorment aquest tribunal va explicitar la seva jurisprudència. Concretament, mitjançant una decisió del 12 d'abril del 2006 (Martinie c/ França) que declara que és clar que la decisió Kress va utilitzar els termes participació, presència i assistència "*com sinònims i que condemna la mera presència del comissari del Govern en les deliberacions ja sigui de manera activa o passiva*."

En aquestes condicions, pel que fa a la causa que ens ocupa, sense qüestionar de cap manera la independència i la imparcialitat personal del magistrat Sr. Pere Pastor Vilanova, atès que, d'una banda, la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans, i a més a més, l'aplicació de la Llei 28/2014, del 24 de juliol, qualificada de modificació de la Llei qualificada de la Justícia, del 3 de setembre de 1993, (article 56) que estableix que "E*ls batlles i els magistrats s'han d'abstenir i, si no ho fan, poden ser recusats",* en el cas de "*i) Haver tingut coneixement del procés amb anterioritat en un tribunal o una instància diferents*", i d'altra banda, vist el paper no negligible d'aquest magistrat tant en primera instància com en segona, hem d'admetre que no concloure a l'existència d'un dubte susceptible d'alterar la imparcialitat de la jurisdicció ordinària implicaria anar totalment en contra del sentit de la jurisprudència europea que acabem de citar.

Per consegüent, cal concloure a la vulneració del dret a un tribunal imparcial al·legada per la recurrent.

DECISIÓ:

En atenció a tot allò que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

HA DECIDIT:

Primer

Declarar que s'ha vulnerat el dret de la recurrent a un tribunal imparcial, reconegut a l'article 10.1 de la Constitució.

Segon

Estimar en aquest punt l'empara sol·licitada i desestimar-la en la resta de punts.

Tercer

Anul·lar l'aute del 27 de maig del 2014, dictat per la Sala Civil del Tribunal Superior de Justícia, que

resol l'incident de nul·litat d'actuacions.

Quart

Retrotreure les actuacions al moment d'admissió a tràmit de l'incident de nul·litat d'actuacions.

Cinquè

Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al Butlletí Oficial del Principat d'Andorra.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal de la Sra. Maria Assumpta Torm Babot, a la representació processal de la Sra. Dolors Jové Palou, a la representació processal de la Sra. Emilia Torm Babot, a la representació processal de la companyia d'assegurances ASSAP, SA, al president de la Batllia, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 16 de febrer del 2015.

Laurence Burgorgue-Larsen
Presidenta

Isidre Molas Batllori
Vicepresident

Pierre Subra de Bieusses
Magistrat

Juan A. Ortega Díaz-Ambrona
Magistrat